

ljivega značaja, obilo dušnih zmožnosti, katere zna v vbrani besedi in na pravem mestu s pravo besedo — uporabiti, pa tudi isti, ki se ne dá zapeljati niti od truda, niti od drugih, vzlasti osebnih ozirov in dobičkarij. Kdor se svoje naloge popolnoma zavé, kdor samo za njo živi ter se ne po strasti, ne po nehvaležnosti ne dá odvrniti od jedino prave poti, kdor ima te sposobnosti, takih mož zastopnikov je tudi le preveč potreba. Vzlasti, od kar je nam deželna šolska postava z dné 9. marcija 1879. l. to korporacijo na tak način preustrojila, da je vedno političen uradnik nje prvosednik. Kdor v sebi take zmožnosti čuti; kdor ima i v resnici take lastnosti: tak ljudski učitelj naj se voli v c. kr. okrajni šolski svét za zastopnika svojim tovarišem. Letos poteče dóba dosedanjim udom c. kr. okrajnih šolskih svétov. Predno si zopet druge zastopnike volimo, vprašajmo se, ali so sedanji zastopniki storili svojo dolžnost kot zastopniki učiteljev, kot narodnjaki in kot naprednjaki v šolski éri? Prerešajmo njih sposobnosti, njih lastnosti, njih delavnost, — predočimo si njih delo v pretečeni šestletni dóbi in odgovorimo si, ali so bili naši pravi zastopniki, ali so vredni, da jim ta mandat še za prihodnjo šestletno dóbo z lehkó vestjo izročimo, ali smo varni, da nas bodo v c. kr. okrajnem šolskem svétu varovali napadov in nas po pravici zagovarjali?

Predočimo si zato pravi in mogočni delokrog c. kr. okrajnega šolskega svéta!

Če natanjko pregledamo šolsko postavó z dné 25. februvarja 1870. l. št. 11 in pa postavó z dné 9. marcija 1879. l., v katerih se delokrog krajnih, okrajnih šolskih svétov in deželnega šolskega svéta nadrobno označuje; če nadalje v praktično življenje pogledamo, ter si delokrog vseh teh svétov tako obrišemo, kakor ga v resnici uporabljajo: tedaj se nam pokaže še le pravi delokrog vsacega teh šolskih svétov. Takoj pa tudi sprevidimo, da ima za vsacega ljudskega učitelja največ veljave in vrednosti c. kr. okrajni šolski svét. Iz njega izhaja učitelju pogum, pomoč in zaslomba pri izpolnjevanji njegovih težkih dolžnosti. Okrajni šolski svéti ali delajo in pripomorejo, da šolstvo in učiteljstvo napreduje, ali pa, da zaostaja in hira.

C. kr. okrajni šolski svét je za posameznega učitelja, kakor tudi za ves šolski okraj največje važnosti. Kolika naloga, odgovornost se terja od zastopnikov ljudskih učiteljev v tem svétu! Ti morajo biti zagovorniki svojih kolegov, ti morajo posredovati, da se strast ali pa nevednost ali terma, ne na strani c. kr. okrajnega šolskega svéta, ne na strani tožitelja ali toženca do vrhunca ne tira, da konečni izid ne udari preveč propalo stranko, kar je vsikdar za ljudske učitelje velika izguba.

Ne nameravam, da bi nadrobno popisal vse lastnosti, koje naj bi imeli naši zastopniki v c. kr. okrajnem šolskem svétu; vsak učitelj sam vé, da je za njega samega kakor za vse njegove tovarišev le prevažno, kako se vedéjo zastopniki v okrajnem šolskem svétu in koliko imajo tú vpliva. Zato pravim: Volimo si prave ljudske učitelje kot ude v c. kr. okrajni šolski svét, značajne može, nadarjene, nesebične, delavne poštenjake! Tako bode mogoče, da sebi prihranimo mnogo težav in da moremo se krepko braniti našim sovražnikom, da moremo braniti naše pravice in da se nam nij bati krivice. Časi so resni. Čujmo, da ne izgubimo nobene svojih pravic in da ne bodemo osamljeni in zapuščeni. Pomagajmo si sami, in Bog nam bode pomagal!

Književnost.

— „Vrtnarstvo“ s posebnim ozirom na obdelovanje in oskrbovanje šolskih vrtov. Po naročilu vis. c. kr. kmetijskega ministerstva pisal Gustav Pire, tajnik c. kr. kmetijske

družbe Kranjske in popotni učitelj. S 180 podobami. V Ljubljani 1888. Založila c. kr. kmetijska družba. Natisnili J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani. Stane 1 gld., za ude c. kr. kmetijske družbe Kranjske in za gg. učitelje vseh slovenskih šol pa le 75 kr. (Po pošti 10 kr. več.) Gosp. izdajatelj nam je vse prelepo gradivo v tej knjigi razvrstil v pet oddelkov, namreč tã je: I. Splošni del. I. Splošnje opómnje. II. Razdelitev šolskega vrta. III. Vrtna ograja in pota. IV. Zboljševanje zemlje. V. Za obdelovanje vrta potrebno orodje in gradivo. II. Sadjarstvo. I. Splošnje opómnje o sadjarstvu na šolskem vrtu. II. Vzgoja sadnega drevja. III. Gojenje sadnega drevja na stalnem mestu. III. Vinarstvo. IV. Zelenjadarstvo. I. Splošno zelenjadarstvo. II. Posebno zelenjadarstvo. V. Lepotično vrtnarstvo. I. Splošni del lepotičnega vrtnarstva. II. Vzgoja lepotičnih rastlin. Željno smo, posebno ljudski učitelji, užé pričakovali knjige, ki nam kaže, kako se sè šolskim vrtom pospešuje umno kmetijstvo in kako se po tej poti mladina napeljuje k redu in varčnosti — k podlogi gospodarskega napredka. Res zlata vredna je ta knjiga, ki je tudi po vnanje krasno opravljena. Tisk je lep in čist, podobe so krasne, jezik je gladek in zanimiv. Vsaka učiteljska knjižnica in tudi vsak učitelj posebej in sploh zavedni kmetovalci naj kupujejo to prelepo in prekoristno knjigo ter naj jo širijo mej našim národom.

— „**Katalog des k. k. Schulbücher-Verlages in Wien**“ prišel je na svetlo dné 1. julija 1888. l., in našteva vse knjige, samoučila, tiskovine i. dr., kar jih ima v zalógi v raznih jezikih avstr. cesarstva za ljudske, meščanske in gimnazijske šole.

— „**Šolske pesmi**“, nabral in izdal Gabrijel Majcen. Druga stopaja. (Na podlogi Drugega Berila). Cena 20 kr. Maribor. Založil Th. Kaltenbrunner, 1888. Ta zbirka obsega 48 lepih, naši mladini prav primernih pesem. Priporočamo jo šolski mladini, učiteljem in sploh slovenskim pevcem in pevkam.

— „**Jos. Stritarja zbranih spisov**“ je užé 53. snopič na svetlem.

Šolska letina.

Gimnazije Ljubljanske letno izveštje ima na prvi strani obširni spis »Nicodemus Frisohlius Entwurf einer Laibacher Schulordnung aus dem Jahre 1582«, ki ga je spisal in kritično pojasnil g. prof. Julij Wallner. Za zgodovino šolstva Ljubljanskega in za reformacijsko dobo bode ta spis ugoden vir. — Mej šolskimi vestmi opazujemo, da je na gimnaziji Ljubljanski obligatne predmete poučevalo 31, neobligatne predmete pa 5 učnih sil. — Dijakov bilo je začetkom šolskega leta 834, koncem leta 770, na spodnji gimnaziji imel je vsak razred po tri paralelke, peti, šesti in sedmi razred pa po dve paralelki. Po národnosti bilo je mej gimnazijci 650 Slovencev, 112 Nemcev, 5 Italijanov, 3 Hrvati, rodóm bili so večinoma iz Kranjske, gledé veroizpovedanja razen jednega, vsi katoliki. Odličnjakov bilo je 95, prvi red jih je dobilo 460, 103 imajo ponavljalni izpit. Učnine plačali so vsi gimnazijci 13.290 gld., od te vsote spada na prvi razred 5250 gld., katera številka glasno trobenta, kako drag je korak v hram modric. Dijaki imeli so 128 štipendij v kupnem znesku 11.512 gld. 17 kr. Podporno društvo imelo je 599 gld. 75 kr. dohodkov, 531 gld. 76 kr. pa izdatkov, premoženje narastlo je na 8025 gld. v obligacijah, 67 gld. 99 kr. v gotovini. Razen tega ima društvo mnogo knjig, atlantov in slovarjev. Vzprejemnine in drugih pristojbin plačalo se je 1270 gld. 50 kr.

— Zgornje realke Ljubljanske letno izveštje ima na prvem mestu g. profesorja A. Raiča 66 str. obsežni spis »Stapleton. Neznanege prelagutelja evangelija preložena po Stapletonu v XVII. veku«. Lansko leto bilo so natisnena evangelija, letos podaje nam g. pisatelj slovniško razlago. Šolskemu izveštju povzamemo, da je na realki poučevalo 18 učnih sil. Koncem leta bilo je na realki 254 dijakov (117 Nemcev, 113 Slovencev, 2 Hrvata, 1 Čeh, 21 Italijanov), izmej katerih je bilo 8 odličnjakov. 177 dobili so prvi red, 40 jih pa sme ponavljati izpit. Učnine plačali so realci 2820 gld. vzprejemnine 174 gld. 30 kr., za učila 1100 gld., za knjižnico 146 gld. 40 kr. Stipendistov bilo je 14, vse štipendije iznašale so 1009 gld. 14 kr. Podporno društvo imelo je 532 gld. 15 kr. dohodkov in ústevíš ostalo gotovino (8 gld. 60 kr.) onoliko izdatkov.

— Novomeške gimnazije program ima na prvem mestu obširno razpravo: »Die Entdeckung des Hypnotismus und der mit demselben verwandten Zustände und der sogenannten animalische oder Lebensmagnetismus«. Von Anton Derganc. Šolskemu izveštju povzamemo, da je na gimnaziji poučevalo 14 profesorjev, število dijakov pa narastlo na 170 (lani 147). Po národnosti je 161 Slovencev, 8 Nemcev, 1 Čeh, po veroizpovedanji vsi katoliki. Odličnjakov bilo